

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jahrbuch für das Oldenburger Münsterland

Vechta, Oldb, 1969-

Seeltersk - Saterfriesisch

urn:nbn:de:gbv:45:1-5285

*Een weer Belieuwnis fon Martin Pille
ins Saterfriesische übersetzt von Gretchen Grosser*

Juuns Häärst in Wietsound

Midde inne Noacht woakede iek ap, Iek waas gans ferwunnert deeur, dan dat waas foar aan Tjoonjierigen een hoochst ferwunnerlike Seeke. Wäänte in dat Oaler släipe äigentelk truch. Waas dat die Rien weesen, dan iek juun do Finsterskieuwen klatskjen heerde, die mie woaked hiede? Oaber dan heerde iek daach uurs uk nit. Of waas dat fielicht dat näie Bääd weesen, in dat iek siet träi Deege sliep. Neen näi Bääd, man een uurs, un dat stude nit in Wietsound.

Foar träi Deege wieren wie uumeleeken. Min Ohm Arnold tukkerde mäd sin „Lanz“ in dat fjautich Kilometer fiere Täärp, um do Bakkebieesen fon een Koasterhuusoange mäd säks Ljude ap dan Gummiwoain ätter Ooldenait tou transportierjen. Ap do Ploanken studen ieuwenske ju Köaken- un Stoowen-Ingjuchtenge uk masse Präss-Eed, 400 Puund Iet-Tuwwelke, 74 fulle Ienmoak-Gleese un aan Hannestaal mäd 50 „New Hampshire“-Hannen.

Iek doarste ap dan Stoul uur dat Träkker-Jool sitte. Ap ju Iersenboan-Brääch juust uur dan Küstenkenoal wöargede min Ohm dan Motor ou. Iek kreech fuchtige Hounde. Wan nu moal aan Such koom, waas dat uut mäd uus, dat näie Täärp skuul iek dan nummer tou sjoon kriege. Min Ohm bleeuw ferwunnerlek raelk. „Skietbak“ flökede hie knap un troalde so loange, bit tou mien Ferlichternge die „Lanz“ knatterjend wier ounsproang, een riesige Kwalmwulke in dan Heemel seendend. So koomen wie ätter Ooldenait.

In do Bääde gjuchts un links fon mie bewäägenden sik mien Bruure sinnich in'n Släip. Dan ganse Dai uur hiede dat stoarmt. Iek stude sinnich ap un liet dat gräine Rollo hoochflipsje. Die Wiend joagede dan Rien häärrunner, un allerweegense stude Woater un Mudde. Ju Moune hiede een Gat in do Wolken rieten. Die Iesk foar mie saach wäit un liek un smuddelich uut. Iek toachte an Wietsound, dat Täärp, dat wie ferlät hieden un dat mie nu nit släipe liet. Min Äntsluss stude fääst. Iek slupde in ju kuute Buukse, rulde do loange Hoose hooch, soachte min

Rienjikkel un sproang mäd aan Sats truch dät Finster ätter buten. Ap Määmes Rääd tried iek los. Do Pedroale kuude iek juust mäd mien Toonenspitsen räkke. Gans maal, toachte iek. Oaber iek troalde nit uume, iek wüül ätter Wietsound.

Altied noch rieselde aan lichten Rien häärrunner, un ap ju Sträite liegen wäite, doode Bleede fon do Riegen Eekenboome, do nu koal wieren. Hiere Stamme wieren fon ju Wäitigaid swot wuden. Meter uum Meter strampelde iek mie foudels. Die Rien wude altied fäller, un die Wiend sluch mie dän Jikkel uum mien Beene tou, un dät Woater stoof man so in mien Gesicht.

Wietsound geen mie altied wier truch min Kop, un foar mie saach iek Remigius Hüntelmann, dän iek älke Dai in sein Bakstoowe besoachte. Deer rook dät ätter Mandeln un Meel. An ju Trappe ätter dät Meelloager hoangede die holtene Treedroller, mäd dän iek truch dän swot-wiet geflieste Ruum joagje doarste. Iek moate aiske jädten Unkel Remigius toukiekje, wo hie striedewied uur dän bloankskuurde Bakdisk beeged stuud, do Hounde bit tou do Älnbooge in dän Dee greep un ju Masse in'n Takt kneedede un walkede. Gerd, die Gesälle, skoof do Stuten in dän glöinigheete Bakougend. Konrad, die Leerwäänt, puderde dät kloore Brood mäd fien Meel.

„Mäd of sunner Mutse?“ fräigede Unkel Remigius älke Dai.

„Fonsäärm mäd“, oantwoudede iek mäd dät glieke Fonsäärm. Nu waas min Stutekäreel anne Riege, dän hie in'n Höidie foar mie buuk.

„Häär mäd dät Meel un dän Gääst“, kommandierde Unkel Remigius.

„Deerfon aan Kumm un deerfon een Soaksspitse. Du, Konrad, hoal mie two Lätsen Sukker, een Spitse Vanillesukker noch un njuugen Druppen Bakoulje, bitje Zitrone, Soalt foar twäin Fingere, Buutere un Oaiere! So, Rosinen noch un een Hoanteful Brödkenmeel deertou. Noa, do Hoskebäärsel, eerst dät Meel in dän Kumm siebje, dan mäd dän Gääst miskje. Seeekür! Nu dän Sukker, Zitrone, Buutere un Oaiere deertou. Do Rosinen waaske un ab in dän Dee! So, litje Matten, glieks is hie kloor.“

So foarmde hie dän Stutekäreel mäd ju Mutse, un iek doarste dan do Oogene uut Rosinen iensätte un mäd aan Spieker ju Muule ienritsje. Maastieds geen die Swung ätter buppen, un wan die Dee nit tou goar wude, smüüsterlaachede die Stutekäreel deerätter. Remigius reet dän Ougend eepen un skoof dän Dee mäd de Loute ätter do uur Broode ap do heeten Steene. Düsse Röak, un me kuude bie aal dät unnerskeede,

wäkker die Röak fon dät skiere Meel, ju boakene Oulje un do krüüdigen Rosinen wieren!

Ju hulperge Ploastersträite slängelde sik nu truch dän Foan. As dät ounfäng, Mäiden tou wäiden, twoang mie foar dän Küstenkenoal ju Iersenboansranke tou'n Hoolden. Iek ferstoppede mie in dän Possem, dan die Skrankenappaaser, die deer bleek un fuugelnoosich in dät Hüüsken huurkede, skul mie nit tou sjoon kriege. Eerst nu määrkede iek, dät iek ferjeeten hiede, wät tou'n Ieten meetouniemen. Iek waas nu wäit un koold un läip smoachtich, un dät wude aal noch läpper, wan iek an Wietsound un Remigius sien Bakstoowe toachte.

Uum Remigius un sin Piesel, sin Winkel foar Lieuwendsmiddel un ju Bakstoowe troalde sik dät Lieuwend in Wietsound. Dän Dai foar uus Ouraise hiede hie mie aan riesigen Stutekärel boaken. So groot waas hie noch silläрге nit weesen.

„Lütt Matten, waast du wo dät uutsjucht, tjunner, wier din Baabe nu Koaster wät?“ fräigede hie mie.

„Dät is ful gratter as hier“, kwaard iek, „un iek leeuwe do baale deer Ängelsk.“

„Me weet nummer, wierwai me gungt“, kwaard Remigius iendenst, un iek ferstude him nit.

„Wierhäär jo kuume, wiete do maasten Moansken“, föigede hie tou. Iek waas truurich, dät hie nit meekoom.

Iek fierde noch uurenloang määd mien Rääd, un dät waas al leete Ättermiddai, as iek äntelk in Wietsound ankoom. Iek kloppede an ju Bakstooendoore, oaber neemens moakede eepen, neemens liet sik sjoon, uk in dät Täärp nit. Mie failde die Mout, an uur Dooren tou kloppjen. Uk ju Doore fon ju Smitte Lithmate inne Noabersskup wieren fersköatelt. Nu fäl mie ien, dät dälich Sundai waas. So moakede iek kiert un skoof dät Rääd foarbie an dät Wegekjuus in dän Bullerkoamp. Inne Suumer noch waas iek ap bloote Fäite truch dän heete Sound ronnen. Nu waas die Wai ful Mudde. Aan Deel fon ju Skoule waas in dät frühere HJ-Heim unnerbroacht, un deerbäate liech die Soundstich, aan Poul määd Poagen un Molche, do die maale Alex foar dän Naturkunde-Unnergjucht fäng. Dan stued iek foar „uus Huus“, ju oolde Skoule. Deerfoar do Lindenboome un deer ieuwenske tjo Kjuusdannen un die Sköiler-Abtritt, uus Fußbaaltor. Bloot „Raudi“, die Köter fon dän Moaler Schulte, stued deer un begrötede mie bliekjend. Sien Ärinnernge waas noch frisk un wildäge nit do bääste. Iek troalde mie uume un tried in do Pedoale.

Dät waas tjuusterch, un iek roared nu, dan iek moaste in Tjuustergen truch dän Foan tourääch. Twiske Wiendstöate un Riendrupjen heerde iek do Luude uut dän Foan, un iek fälde dän Rien ap mien Gesicht nit moor.

Siet Middai hiede mie dät hoolwe Täärp soacht. Eerst ätter Middenoacht kreech iek Ooldenait wier tou pakjen, hoolichdood foar Nood un Wuurigaid. Iek kude boalde goar niks moor truch mien Troonen sjo, uk dan nit, as iek al ap Bääd waas. Ju Ättergjucht fon mien Touräächkuumen inne Noacht suumde as aan Iemenswoorm truch dät Täärp.

Trietich Jiere leeter fierde iek mäd't Auto uur ju Bundessträite an dät Seelterlound foarbie ätter Wietsound. Iek hiede wooged, mie an juuns Häärst tou ärinnerjen, un eerst as iek oungeede, deer, wier fröier die Bumbentrichter liech, bemäärkede iek dän Rien, die seküür as 1954 fäl. Uut dän Foan wieren Weeden wuden, un ju Iersenboan fierde nit moor. Remigius roate dät nit moor, un Kristus keek nu ap ju „Bambibar“. Uur dän ploasterden Bullerkoamp stjuurde min Wai, wier nit moal aan Huund blikede. Die Soundstich waas nu tou aan Feuerlöschteich sunner Lieuwend uutbaggert wuden, ap dän nit moal een Libelle kreisede. In ju Skoule säiden Wieuwljude nu Skoarten, un „uus Huus“ waas wächskäuwen. Do Ljude bäate do Gedinen keeken mistrousk bäate mie ien; Iek koande neemens.

Iek steech nit moal uut un fierde in'n Rien ap ju Täärpsträite tourääch. Bäate mie liech Wietsound, wäit un bruun un dood, ful fon Häärst. Dät waas, as wan me een Loundkoarte „Lebewohl“ kwät.

Wilfried Kürschner und Franz-Josef Luzak

Alexander Beinlich (1911-1996) Germanist in Vechta

Alexander Beinlich wurde vor etwas über einhundert Jahren, am 15. Juli 1911, in Schweidnitz/Niederschlesien geboren, Anlass heute, Leben und Wirkung näher nachzuzeichnen.¹

Alexander Beinlich hatte als erster Professor für Germanistik an der damaligen Pädagogischen Hochschule in Vechta den Lehrstuhl für Deutsche Sprache und Methodik des Deutschunterrichts inne. Er hat von 1951 (zunächst als Dozent, ab dem 1. Februar 1955 als Professor) bis 1976 ganze Generationen von Deutschlehrern ausgebildet. Berühmt wurde Beinlich durch sein „Handbuch des Deutschunterrichts“, das in der Fachwelt rasch als „der Beinlich“ zum Begriff wurde.

Anlässlich seiner Promotion 1937 hatte Alexander Beinlich einen Fragebogen zu Person und Herkunft auszufüllen, dem Daten zu seinen Vorfahren im 19. Jahrhundert zu entnehmen sind; sein Vater war Fleischermeister. Das Abitur legte er am 7. März 1930 in Schweidnitz am Oberrealgymnasium ab, um sich bereits am 1. April 1930 an der Pädagogischen Akademie in Bonn zu immatrikulieren. Das Lehrerstudium schloss er dort am 28. Februar 1932 mit der 1. Lehrerprüfung unter dem Direktorat von Professor Georg Raederscheidt mit Auszeichnung ab; in seiner Examensarbeit untersuchte er die „Pädagogische Funktion der Schulzeugnisse“. Zugleich war ihm die *Missio canonica* und die Befähigung zum Musikunterricht zuerkannt worden. Die 2. Lehrerprüfung legte er am 15. Dezember 1938 gleichfalls mit Erfolg ab.

Zuvor studierte er ab 1932 – mit einer Unterbrechung im Wintersemester 1933/34 an der Universität zu Köln – an der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität in Breslau die Fächer Deutsche Philologie, Philosophie und Neuere Geschichte. Von dem seinerzeit berühmten Paul Merker wurde er 1937 mit einer Arbeit über „Kindheit und Kinderseele in der deutschen Dichtung um 1900“ promoviert.² Die einschlägigen Akten haben das Archiv der Universität Breslau